

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 2. WRZESNIA V. S. ROKU 1805.

R O S S Y A.

S. Petersburg V. S. 22 Sierpnia. Kmmerrunker Łański został Półkownikiem w Mariupolskim półku huzarów. Fligel Adjutanci: Udom, Woroniec, Albedyl otrzymali rangę Półkowników. Byłych Polskich brygad Kapitan Złotnicki przyięty do służby z rangą Podporucznika. Oświadczono ukontentowanie leibgardy konney za porządek zachowany przy zaczęciu marszu; żołnierzom po rublu dać kazano. Cesarzewiczowi W. X. Konstantynowi podziękowano za szykowność obozu, i prędkie uformowanie artylleryi konney. Szefom półków muszkiet. Schlüsselburgskiego i Ukraińskiego GL. Essenowi 3, i GM. Cizirew za dobre onych ćwiczenie.

Za najwyższym rozkazem, Minister sprawiedliwości X. Łopuchin donosi: Sekretarzowi Skirmuntowi skarżącemu się na 3 departament Senatu, o wstrzymane wykonanie dekretów sądowych w sprawie jego z Brzezińskim; wyrok Senatu z prawem zgodny; proźba nie przyięta. Cudzoziemcowi Plaw proszącemu o dozwolenie przynieść skargę w 2 departament Witebskiego Sądu Gł. na wyrok kompromissarski w sprawie z Sokołowską, bez złożenia przepisanych prawem pieniędzy; proźba nie przyięta. Owruckiemu Podśędkowi Dubrowskiemu oddalone mu z urzędu, z zakazem ażeby raz drugi wybranym być nie mógł, za pofolgowanie w sądzeniu sprawy Ulanickiego o zabicie chłopca Onufriewa; proźba o odmianę tego wyroku najwyżey potwierdzonego w r. 1801. na przełożenie Senatu, nie jest przyięta. Grodzieńskiego Sądu Gł. z departamentu Prezydentowi Żyłłokowi proszącemu, ażeby przy nim z bracią została dzierżawa folwarku Pniówka; proźba nie przyięta. Żydowi Iosielowi Efraimowiczowi proszącemu, ażeby sprawę jego z Krzywobłockim osądził z Departament sądu Gł. Wileńskiego nie zachowując kolej, nie przyięta proźba. Mińskiemu obyw. Mich. Walentynowiczowi skarżącemu się na Kommissarza Wileyskiego Choieckiego o krzywdy, na Sąd powiatowy i 1 departament Sądu Gł. o nieczynienie satysfakcyi; Cudzoziemcowi Falenberg skarżącemu się na X. Lubomirskiego o nieptacone pieniądze iemu należne za dozór fabryk Dubrowieńskich; Wdowie Annie Tomaszewiczowej skarżącey się na świekra Tomaszewicza o zniszczenie majątku dzieciom iey należnego; Poddanemu Witebskiej gubernii Newelskiego powiatu w lanzeńskim Starostwie Bazyl. Kozyrowi, skarżącemu się o wpisanie jego z familią w liczbę boiarów pancernych; Pruskiemu poddanemu Rystowskiemu, skarżącemu się na Estlandzki rząd Gubernski, o nieodzyskanie straconych 1035 rubli assygnacyami; Faust. Menżyńskiemu skarżącemu się na Mściwłowski niższy ziemski i powiatowy Sąd w sprawie z Wołowiczową o pieniądze od niey należne. Ci wszyscy dochodzić mają swoich pretensyi porządkiem w prawie przepisany. Byłego dworu Polskiego Szambellanowi Jerz. Obuchowiczowi proszącemu, ażeby Sądem kompromissarskim kazano rozsądzić sprawę jego z Ciechanowieckim i Żukowskim o majątek który zagarnąć mieli; proźba nie przyięta, ponieważ Sąd kompromissarski wtenczas tylko sądzić może. gdy na to dobrowolna zgoda nastąpi stron rozróznionych.

A U S T R Y A.

Wiedeń 28 Sierpnia. Gall w Lintz Biskup uwiadomiony że Cesarz postanowił przywrócić dawno zniesione Seminarium dyecezyi jego, czyniąc ulgę publicznemu skarbowi, z własnych dochodów dom kupił za 20 t. zł. ryń. 10 t. wydał na opatrzenie onego. Monarcha szlachetną ofiarę mile przyiowski, po całym Państwie dla przykładu ogłosić kazał.

X. Zygmunt Missionarz staraniem Kossakowskiego Biskupa Wileń. przysłany do tutejszey stolicy, dla na-

bycia potrzebney umiejętności w instytucie głuchoniemych; pod Dyrektorem onego May przez 10 m. w praktycznym uczeniu postąpił tak wiele, iż d. 20 mógł odprawić publiczny examen z powszechnym przytomnym ukontentowaniem, i naylepsze zyskał świadectwo o zdolności swojej do służenia istotom od natury upośledzonym. Był na popisach przytomny Ambassador Rossyjski Graf Razumowski, i wielu dystyngwowanych Rossyanów.

Dyrektor instytuców ubogich Klein zrobił u nas pierwsze doświadczenie, iak można dzieci wzroku pozbawione uczynić użytecznymi sobie i społeczności. Przed rokiem wziół 9 letniego chłopca, i nauczył go czytać, pisać, artymetyki, geografii, grania na harfie, z not śpiewania, robienia pończoch, sieci, pugilaresów, koszyków, innych robot ręcznych, za pomocą ksiąg, mapp &c. wypukło rzniętych, dawniey wynalezionych w Paryżu. Cesarz kazał dziecie wyexaminować pilnie, i przekonał się z raportu, że ten sposob uczenia łatwy jest, dokładny, i powszechnie użytym być może. Instytutor znamienitą pochwałę odebrał.

Niektórzy obywatele tey stolicy patryotyczną ofiarą i woienną pożyczką r. 1799 wniesioną do skarbu publicznego, w summie blisko 14 t. zł. ryń z procentami temuż skarbowi darowali. Cesarz ten dowod miłości ku oyczyźnie z ukontentowaniem przyiół.

Na wsparcie ubogich góralów Czeskich wszystkie prowincye, miasta, prywatni obywatele Monarchii Austriackiey hojne dary ciągle przesyłają; tak niedawno Tirol darował 15 t. zł. ryń. Trieste 15 t. Krakow 1400, Gratz 800, Clagerfurth 500, inni mniej lub więcej według możności. Summa ogółem wyniosła 32 t. Imiona dobroczyńców dwór ogłosić kazał po całym kraiu za wzór naśladowania godny.

O wojnie i pokoju nic pewnego wiedzieć nie możemy. Słychać, że dwór nasz rządowi Francuzkiemu, ten wzajemnie Cesarzowi podał propozycye ostateczne, na które odpowiedź wkrótce ~~z Austrii oczekiwana~~, rozwiąże trudność wszelką. Mówiono niedawno, że Ministrowie nasi przez posła Larochefoucault zapytani byli: iaka jest przyczyna obrótów nadzwyczajnych armii Austriackiey? Na co odpowiedzieć miano; iż nie przystało nam zostawać bezczynnymi, gdy widzieliśmy tak wielkie poruszenia dziejące się w armiach Francuzkich we Włoszech. Niektórzy przydają, iż wyrażono ieszcze chęć nieodmienne, ażeby w tey krainie przywrócono wszystko iak nayrychley do tego stopnia, na iakim rzecz była przed koronacją w Medyolanie. Naostatek przydano, iż wszystkie poruszenia wewnętrzne, obróty woysk, przygotowania i woienne wyprawy, negocycacye z postronnymi, do tego iedynie celu zmierzają u nas, abyśmy zbroyną i poważną obojętność zachowali.

Trudno zgadywać co nastąpi; to pewna, iż wkrótce zasłona upaść musi. Woyska nasze ruszyły zewsząd, naybardziej ku Włoskim granicom i do Tirolu. Dość powiedzieć, że z pod Raab wyszły regimenta kiryssyerskie: Hohenzollern, Lotaryński, Arcy X. Franciszka, Następcy Tronu; z Munckendorf Alberta, Mack, i huzarski Palatina Węgierskiego; z Wiednia Cesarski; piesze półki: Arcy X. Rudolfa, Reisky, Lattermann do Wenecyi: Mitrowski, Lindenau do Tirolu; Colloredo, Schroeder, Fr. Kiński do Carinthii; Jellachich, Giulay, Kerpen, huzarowie Lichtensteina do mieysc innych. Co wszystko uformuie słuszne woysko złączywszy się z półkami granic strzegącymi.

W Węgrzech regimentom granicznym kazano mieć się w zupełney gotowości do ruszenia. Do Udine 102 działa ciężkie wysłano. Nad brzegiem rzeki Inn wkrótce zgromadzić się ma 30 t. Austriaków. Do Inspruck przybyły regimenta piesze: Kiński 2, Jordis, Klebeck. Z Lintz gdy wyciągał regiment Beaulieu, Szef tego imie-

nia, wsławiony rycerz na kampaniach Francuzkich, weteran żegnał dzieci swoje. Huzarowie Blankensteina, strzelce Tyrolscy, inne półki które się znajdowały w Szwabskich dzierżawach pośpieszają wszystkie do Tyrolu dla zajęcia warownych stanowisk. Wszystkie zaś wojska mają być podzielone na 3 obozy; 1 pod sprawą samego Cesarza, 2 pod Arcy X. Karolem, 3 pod Arcy X. Janem; przy Monarsze znajdować się ma G. Mack, przy A. X. Karolu G. Schmidt, przy A. X. Janie G. Lindenau.

TURCYA.

Belgrad 12 Sierpnia. W okolicach Semendryi głucho jest milczenie. Czerni gotują się do szturmowania twierdzy. Obywatele chcąc zagniewanego prześlagać, wydali 14 Turczyków winnych zabójstwa. Wszystkich natychmiast ukarał śmiercią, i oświadczył, że na tym nie przestając, dla przykładu, dla odurzenia nieprzyjaciół swoich okrucieństwa, musi dobyć miasto, i lud cały w pień wyciąć. Gdyż wie doskonale, co czynią Janeczkarowie w murach naszych, gdzie niedawno 20 młodzieńców Chrześcijańskich nieludzko zamordowali, dla tego iedynie, ażeby do Serwianów obozu nie przeszli. Starzy dotąd żyją w pokoju; lecz obawiając się losu podobnego, do ziomków tajemnie uciekać zaczęli.

Constantinopol 30 lipca. Sułtan wiadomość odebrał, iż sławny buntownik Passwan Oglon stolicę Widdin utwierdzać kazał; wojsko liczne zbiera, czyni wycieczki w różne krainy; dalsze zamysły pokrywa pilnie. Z drugiej strony dywizya regularnego żołnierza, którą niedawno posłano do Romelii, poraziła szczęśliwie najeżdżających prowincyą rozbojników; miasta Rodosto i Adrianopol od oblężenia uwolnione zostały. W Cairze Wielkorządca Kurschid ciągle zamyka się w cytadeli, spodziewając się, iż mieszkańce którym z łagodnego rządu i sprawiedliwego był przypodobany, na pomoc pośpieszą, i przyłożą się dzielniey niż dotąd czynili, do zrzucenia iarzma Albańczyków i Mammeluków. Ostatni stolicę opasali; pierwsi goszczą w mieście, które wygląda niecierpliwie posiłków od Porty, lękając się zagniewanego Elfi Beia, którym wzgardziło. Ale tak dawno wysłany z flotą i wojskiem do Egiptu Kapitan Basza, jeszcze nie wylądował w Alexandryi, przynajmniej nic nie zaczął czynić, jeżeli już jest na miejscu przeznaczonym. Domyslaią się niektórzy, że dotąd bawi na morzu wybieraniem zwyczajnego haraczu po wyspach Greckich, aloteż zwiedza niektóre porty Azji mniejszej i Syryjskiej, gdzie iednak obecność tego wodza mniej zdaje się potrzebna niż w Egipcie.

Słychać, że Reis Effendi podpisał z Europejskimi Mocarstwami potrójne przymierze.

BRYTANIA W.

London 23 Sierpnia. 20 Maja GG. Murzyńscy; Christophe, Clairveaux, Pethion, Moreau, wielu innych podpisali ostatecznie nową konstytucyą dla narodu swego. To ich dzieło pokazuje, iż spodziewają się utrzymać nabytą niepodległość, i nie są potrwożonemi, iak w raporcie swoim o oblężeniu miasta S. Domingo wyraził G. Ferrand. Cokolwiek jest, osnowę ustaw kładniemy.

Cesarstwo Hayti wolne jest i niepodległe. Wolni ludzie mieszkać będą sami na tej ziemi, niewola na wieki zniesiona. Obywatele wszyscy są bracia, równi sobie w prawach, przywilejach, swobodach: urodzenie żadney nie czyni różnicy między niemi, lecz tylko urzędy piastowane i zasługi położone w kraju, źródłem są dla każdego dystynkcyi dożywotniey. Traci się prawo obywatelskie iedynie przez emigracyą, przyjęcie indygenitu w narodach zagranicznych, zasłużenie i odebranie kary cielesney za występki i przestępstwo prawa. Główną jest zbrodnią Emigracya; na tę kara śmierci nieodpuszczoney nigdy postanowiona. Nie jest obywatelem Hayti, ktokolwiek nie jest dobrym oycem, małżonkiem, Synem, przyjacielem, sąsiadem, walecznym żołnierzem. Obywatel każdy broń mieć powinien, i wszystko cokolwiek służyć może do odparcia i porażenia nieprzyjaciół oyczyzny.

Nikt z ludzi białych żadnego narodu nie może być przyjęty do zaszczytów obywatelskich w Hayti; żaden z nich nie może nigdy mieć dzierżawy na całej wyspie. Wyłączaia się od tego przepisu kobiety indygenatem zaszczycone od rządu z potomstwem swoim, iak

koteż Niemcy i Polacy dawniey przyjęci. Obywatele nazywać się będą Czarnemi. Cesarstwo Hayti iedno jest i nierozdzielne. Kraj dzieli się na 6 powiatów wojskowych. Wyspy leżące blisko brzegów Hayti, Samane, Tortue, Gonave, Caymites, Saone, Vache, inne mniejsze należą do Monarchii. Naczelnik oney nazywać się będzie Cesarzem i wojska wodzem nawyższym. Pierwszy Monarcha Jakób Dessalines do innych tytułów przyda ten mianowicie zasłużony i sobie należny: Mściciela i wybawcy ludu swojego. Jemu i małżonce jego służy tytuł Majestatu. Osoby obojga święte i nietykalne; narod im daje roczną sumę do życia przystoynego; wdowa Monarchy mieć powinna oprawę przyzwoitą.

Korona nie jest dziedziczną w iedney familii. Cesarz obierany będzie nowy po zeyściu poprzednika. Dzieciom jego naród wyznaczy pensye; synowie zaś powinni służyć krajowi równie z drugimi obywatelami. Cesarz pieczętuje i ogłasza prawa ustanowione; do niego należy postrzegać zachowania ustaw i porządku. On wyznacza Ministrów, Generalów, Konsyliarzów, Administratorów, posłów, Sędziów, innych urzędników. On zapowiada wojnę, zawiera pokóy, pisze przymierza obronne, zaczepne, handlowe z postronnemi. Do jego należy bronić kraju lądami i morzem, karać zdrajców oyczyzny; ma iednak prawo darować lub zmniejszyć karę zbrodniom przepisaną. Cesarz nie powinien starać się o podbicie żadnych krajów, aniteż wdawać się w rządy postronne. Na początku pism swoich wyrazić powinien: Z Bożey łaski, przez konstytucyę wyspy Hayti. Religii panującej niema w narodzie; wszystkim wolne jest sprawowanie swoich obrządków, wszystkim nieograniczona tolerancya; skarb publiczny utrzymywać i opłacać powinien wszelkie duchowienstwo.

Dóm każdego obywatela niezgwałconém jest schronieniem. Wszelki majątek Francuzów pozostały w kraju konfiskuje się na rzecz skarbową. Jeżeli kto z Czarnych kupił ziemię u Francuza, i część tylko wartości zapłacił, resztę wnieść powinien do skarbu. W rzemiosłach, kunsztach, handlu zaleca są obywatelom rzetelność naywiększa. Cały naród uroczyscie obchodzić będzie święta: niepodległości, narodzenia Jakóba Dessalines; rolnictwa, konstytucyi. Jesliby nieprzyjacieli iaki wtargnął do kraju, wszystkie miasta wypalą Czarni biorąc się do obrony pospolitey. Chorągwie ich czarne będą i czerwone. Każdy obywatel umieć powinien kunszt iaki lub rzemiosło.

Byliśmy spokojni wiedząc, iż nieprzyjacielska flotta z Indyi zachod. powracająca do Ferrolu zawinęła. Cornwallis na czele 50 okrętów lin. stojący przed portem Bresteńskim nie tylko mógł przeszkodzić połączeniu się Adm. Villeneuve i Gantheaume, nie tylko mógł ich zwyciężyć, iesliby tylko ukazali się na morzu; nie tylko Anglią i Irlandyą zasłaniał od wszelkiego najeźdu; ale też iako wódz rostropny zważając, iż nieprzyjacieli może przypadkiem na morzu zwyczajnym w czasie mgły, nocy, trafić po Brestu, albo udać się do Irlandzkich brzegów; przedsięwziął odebrać Hiszpanom z Francuzami łączonym sposobność i chęć myślenia o tém. Więc wybiera z całej floty swojej naylepsze 22 okręta lin. między którymi naywiększą ufność sprawiedliwie mieć można z doświadczenia długiego; a oddawszy eskadrę zwycięzcy Calder, inni mówią Adm. Cotton, rozkazuje pośpieszać do Ferrolu i port zamknąć.

Zdarzył przypadek, iż mądre układy Cornwallisa nie wzięły pożądanego skutku. Niespodzianie przysłał do Admiralicji doniesienie, iż sam od 2 fregat został wiadomiony o ruszeniu nieprzyjacielskiej Floty z Ferrolu. W którym d. to się stało, dobrze niewiadomo. Przyznają Adm. Villeneuve oficyerowie Angielscy, że w tém zdarzeniu iak przysłało uczynił. To pewna, iż z pomienionych fregat 1 widziała Francuzów i Hiszpanów z portu wychodzących; 2 na morskiej przestrzeni żeglujących między zachodem i północą. Obydwie nie liczyły więcej nad 28 okrętów lin. 5 fregat, 3 korwety. Jeśli tak jest, musiał nieprzyjacieli w porcie zostawić okręta zespułte lub do prędkiey żeglugi mniej zdadne, iak z 3 uczynił w Vigo. Calder, czyli Cotton, 17 Sierpnia odłączył się od Cornwallisa; wiatr był pomyślny, przeciwny zaś nieprzyjacielowi w przeciwną stronę płynącemu. Więc albo się spotkali w drodze; aloteż wodzowie nasi nie znalazłszy nikogo w Ferrolu, podydą w pogoń, i we 2 o gnie wezmą flotę; gdyż Cornwallis d. 19 wiedział o iey ruszeniu.

Hetmanią przymierzeńcom: Villeneuve i Gravina,

Magon i Grandellana, Dumanoir i Gourdon. Lecz gdyby nawet ci nie spotkani przez Caldera i Cottona, pod Brestem staneli, w takim przypadku nawet Anglicy nie wątpią o zwycięztwie. Posyłać do Hiszpańskich brzegów Cornwallis 22 okręta, przy sobie zostawił blisko 30, których liczba codziennie się pomnaża nowo uzbrojonymi lub naprawionymi. Dzieło wątpliwe byłoby, gdyby Gantheaume ruszył z Brestu w tych okolicznościach. Lecz morzem i lądem przedzielony, ani wiedzieć może o obrótach Ferrolskiej floty, ani w czas być ostrzeżonym o iey zbliżeniu się do do portu; ani nakonieć o rozdziale naszey potęgi, ponieważ dotąd nie odważył się nigdy wysłać lekkich statków dla postrzegania obrótów Cornwallisa.

Zrodziło się teraz pytanie bardzo ważne między officyerami i politykami Angielskiemi, dokąd poszedł, i co zamysła nieprzyjaciel? Prawdziwy cel wyprawy nowej wiedzieć niepodobno; domysłem pole jest obszerne. Według iednych Villeneuve idzie prosto do Brestu, gdzie z drugą flotą połączony, wykonywać zacznie skryte zamiary rządu swojego. Zdaniem drugich, płynie do Irlandyi, i na brzeg wysadzi woyska Lauristona dywizją Hiszpańską w Ferrolu zmocnione, ażeby gdy nic tam nie sprawi dla przewyższającej potęgi Anglików, przynajmniej oswobodził flotę Brestenką, i drogę iey otworzył do ciążyny Calais, przez którą płytkie statki ma Gantheaume przeprowadzać. Inni sądzą, że sam Villeneuve ominowszy Cornwallisa, do Boulogne pośpieszy; inni ieszcze że okrążając Irlandyę i Szkocyę uda się do Batawów. Nie zbywa na takich, którzy go wysyłać na morze srodz. łączą z nim eskadry będące w Cadix, Carthagenie, Toulonie.

Ze wszystkich wypraw, iakie ten wódz może przedsięwziąć, ostatnia byłaby najmniey nam szkodliwą. Bo cóżby sprawiła w tych stronach nayogromniejsza flotta przeciw niedobytym twierdzom Gibraltaru i Malty? Rozproszy się, którą dziś połączyć może, jeśli oney przed zjednoczeniem nie porażą, iak spodziewamy się, Calder i Cornwallis. Ostatni ponieważ dziś ma naywięcey do czynienia, i cały ciężar obrony 3 Królestw zdaie się dzwigać; iemu więc Admiralicya gotuje naywiększe posiłki. Od eskadry Nelsona ieszcze do Plymouth zawinęły okręta Belleisle i Coragious od 74 arm. miejsce ich zastąpią wkrótce inne, nawet Windsor i Maltha w bitwie 22 lipca zepsute, prędko będą naprawione. Drugi był niegdy Francuzkim. Na nim Villeneuve walczył pod Abukir r. 1798 gdy ieszcze nosił imię Gwilhelma Tell; na nim wyszedł szczęśliwie z klęski powszechney, i trafił do Malty, ztąd gdy głód załogę ścisnął, wyszedł na tymże statku do Francyi zmierzając Decrés dziś morski Minister; spotkany od 2 naszych i fregaty, po zaciętej bitwie Tell spuścił flagę, i nowe imię przyjął na pamiątkę twierdzy wtenczas dobytey.

Nelson był razy kilka w Londynie; ku niemu zwrócone jest oko, myśl, i serce Anglików; nychlubniejsza mężom rycerskim nagroda; którzy po nayważniejszych dla oyczyzny przysługach widzieć zwykli z pociechą, iak ziomkowie z ich ręki nowych przysług, wybawienia swego, i nowych laurów wyglądają. Gdziekolwiek jest Nelson, wszędy otacza go tłum wdzięcznych ziomków, którzy z niewypowiedzianym żalem postrzegli, że zdrowie Admirala jest trudami zwątlone. Gdy w Portsmouth wysiadał na ląd, chciało pospólstwo ciągnąć karetkę; lecz na to nie pozwolił. Z Pittem częste rozmowy miewa, na których bywa zawsze obecny Sidney Smith. Ten w ter. woynie prawie zapomniany, wkrótce podobno czynnym być zacznie, iako naylepiej znający Francuzkie brzegi, i ważną komendę przeciwko flotylli ma otrzymać. Tey liczna dywizya pokazała się d. 20 na morzu; zapewne płynąc z Calais do Boulogne; poszły w pogoń eskadry nasze; zkad się pokazuje, iż mylne doniesienie było, że Keith zabronił swoim atakować nieprzyjaciela w tych stronach. Czekamy wkrótce wiadomości o nowej bitwie od przeszłych pomyslniejszey.

Straciliśmy w tych czasach 2 fregaty; 1 pod Guernesey utonęła, ludzi wyratowano; 2 Blanche od 36 arm. w Indyi zachód dostała się nieprzyjacielowi. Ten zwiódł bitwę mając fregatę od 40 arm. i 3 korwety od 20 arkada. Po długiey obronie ustąpił przemocy kapitan, oddał statek zepsuty tak dalece, iż go wnet spalili Francuzi; 200 ludu w niewolę poszło. Przy tey okoliczności doniesiono z Iamaiki, że G. Ferrand sam przekonał się, i rząd swój w raporcie przekonać usiłował, że sami tylko kupcy Amerykańscy posiłkują Murzynów w S. Domingo, dostarczając im żywność, broń, działa, amunicyę, Anglicy statków swoich nawet wtenczas

nie dali, gdy ich potrzebował Dassalines naybardziej do przewiezienia ciężkiej artyllerya pod miasto obleżone S. Domingo.

Cieszą się dobrzy obywatele, widząc z iaką gorliwością ochotnicy nasi stawiają do obrony pośpolitey. Niedawno w Hrab. Yorck rzucono fałszywą pogłoskę, iż nieprzyjaciel wylądował, i już się zbliża. Za daniem hasła natychmiast obywatele kilku okolicznych i odleglejszych powiatów opuszczają domy, pośpieszając na miejsca od rządu wskazane do boiu i potrzeby.

Z Indyi wschod. lądem goniec przybył, i nic nam godnego uwagi nie przyniósł. Jest powieść o szturmie 6, który do twierdzy Bhurtpoore miał przypuścić G. Lake; według iednych wziął miasto; według drugich nic ieszcze nie sprawił. Inni odnawiają powieść o uniżeniu się przed kompanią Holcara. To pewna, że wódz armii iego Ameer Khan prowadząc liczną iazdę i niewiele piechoty, potkał się z G. Smith, przegrał, i uszedł w góry; piechota od woysk konnych opuszczona w pień wyciętą została. Marattowie w utarczkach polowych całą prawie artylleryą stracili.

Pewniejsze o wszystkiem doniesienia odbierzemy przez flotę z Adm. Raynier spodziewaną, którey przyiscia wygląda troskliwie kompania, słysząc iż nieprzyjaciele krążą po morzach w znaczney sile. Zmnieysza boiazń iey ta pewność, iż podczas woyny okręta Indyjskie stroną zachod. płynąc zwykły, i zawsze naprzód zawinają do portów Irlandzkich. Adm. Pellew eskadrę swoją zmocnił 2 okrętami kompanii, które przerobiwszy na fregaty od 44 arm. przydał im do pomocy Tremendous od 74, Grampus od 50, i płynąc kazał do wyspy Francuzkiej, dla zamknięcia portu, ażeby z niego nie mógł wynieść Linois, jeśli znajduie się na miejscu. albo zawinąć gdy zdobycz nam wydartą wprowadzać zechce. W Chinach, mianowicie w okolicach miasta Canton, rozruchy nie ustają, wiele bitew krwawych stoczono z buntownikami, które iednak żadney stronie zwycięztwa zupełnego nie dały.

Admiralicya zważając: z iedney strony wielką potrzebę narodu, z drugiey strony szczupłość werftów koronnych, które teyże potrzebie nie wystarczają; naostatek sprawiedliwe narzekania wielu doświadczonych mężów na okręta w prywatnych zbudowane; postanowiła, iak słyhać, 12 okrętów lin. zbudować w portach Europy półn. do czego przyłożyć się miała ta ieszcze uwaga, że tam rzemieślnik, robotnik, i materyały obfiszę są i tańsze niż w samey Anglii.

Uwielbiając pamiątkę zmarłego X. Bedford przyjaciela własnym nakładem umyśliłi posąg iemu wystawić w naszey stolicy.

Rząd uwiadomiony, iak wielka jest potęga Batawów i Francuzów z Texel i Helvoetsluys wynieść gotowa na morze, zmocnił ieszcze Russela 2 okrętami lin. Dictator i Agincourt od 64 arm. Z takim posiłkiem Admirał może zniszczyć nieprzyjacielskie zamysły. Do budowy okrętowej w portach półn. ma być użytym od Admiralicyi Półkownik Bentham.

Gdy kraj nasz nieprzyjaciół ma u drzwi prawie, i sposobi się pilnie do zwalczenia onych: pisarze polityczni mówić tymczasem zaczynają bardzo wiele o przygotowaniach zaczętych w Europie do woyny lądowej, która odciągając Francuzów od Oceanu w drugie strony, Anglię uwolni wkrótce od wszelkiej troskliwości. Lecz te i tym podobne doniesienia, iako nie urzędowe, tu miejsca mieć nie mogą.

FRANCYA.

Paryż 23 sierpnia. Podziśdzień nie zgromadzili się Senatorowie, pismo Neapoleona czytane im nie było, niewiadoma narodowi treść onego, niema stosownego wyroku. To rządu milczenie otworzyło pole domysłom i powieściom. Słyhać, iż naczelnik Francyi odebrałszy z Wiednia propozycyę bardzo ważne, przesłał wkrótce, iak nazywają Ultimatum Franciszkowi z względem obrótów nadzwyczajnych armii Austryackiey. Odpowiedź spodziewana za d. kilka pokóy lub woynę przyniesie. Ostatni wszystkim pożądanym, ieszcze mają nadzieję utrzymać niektórzy.

Zadney wiadomości nie mamy od Adm. Villeneuve. Słyhać iż z Ferrolu wyprowadził swoją flotę, eskadrami Grandellany i Gourdon powiększone; co teraz przedsięwzię, co dokaze, zostawmy czasowi. Lecz zważając nieprzyjacielską potęgę pod Brestem zgromadzoną; słaba jest nadzieia, żeby albo sprawił zlecenie ważne,

albo przynajmniej z Adm. Gantheaume złączył się bez szkody. Ten rycerz, który w okolicznościach dzisiejszych zciągnął na siebie uwagę oyczyzny, zaczął młodzieńczy wojskową służbę na początku Amerykańskiej wojny r. 1778. Admiralski stopień otrzymał podczas rewolucyi, gdy r. 1798 prowadził dywizją floty do Egiptu pod nieszczęśliwym Brueys. Ztąd powróciwszy do Malty, w niej długo zamknięty, poszedł w niewolę Angielską, gdy poddała się wyspa.

O czynnościach floty, zciąganiu statków do głównego stanowiska z Calais, Dunquerque, Havre dalszych portów, nic nowego; milczy rząd o przygotowaniach lądowania, chociaż wielkie są i nagłe, o zabieraniu żołnierza na morze, o codziennych gonitwach nakoniec z Anglikami, gdyż tych opisywanie zawsze prawie jednakie, już się sprzykrzyło, a żadney stronie zysku realnego nieprzyniosło dotąd, któryby albo Anglikom dozwolił atakować flotyllę pod batteriami lądowymi schronioną; albo flotyllę ośmielił do szukania nieprzyjaciół na morskiej głębinie. Wyznają świadkowie, iż utarczka ostatnia szalup naszych pod sprawą Kapit. Moras nie zakończyłaby się pomyślnie, gdybysmy nie stawili do niej 6 batterii pływających; te 20 i więcej arm. 36, 24 funt. osadzone, iakich używać na lądzie jest zwyczaj, wielką posługę czynić zdolne są w potrzebie, nawałność i nieprzyjacielski ogień wytrzymać, iako mocniej budowane. Liczba ich niewiadoma, równie iak szalup i mniejszych statków; lecz ponieważ im dano imiona przedniejszych miast narodu, wnosić możemy, że jest blisko 40. Dotąd małe, krótko trwające, z mniejszymi Angliów statkami utarczki bywały. Wtenczas okaże się prawdziwa gruntowność, moc i dobroć batterii naszych, gdy przez doświadczenie nowe, w szyku porządnym, przez czas długi, wytrzymać potrafią ogień okrętów lin. Zda się, iż bez takiego doświadczenia nie będzie wyprawa przedsięwzięta.

Wojska stojące załogą w naszej stolicy, wczora z ogniem manewrowały. Długie i ogromne strzelanie, zrodziło opinią, iż Napoleon powrócił. On zaś ieszcze bawi w Boulogne, pilnie ćwicząc wojska i flotyllę, temi na pozor jedynie zatrudniony, iakby z innych stron było zupełne bezpieczeństwo i spokojność. Słychać, iż przyjaciel G. Moreau, znaiomy Dossolles został Szefem sztabu armii Angielską zwaney. Częste rady z panującym odprawują wodzowie. Jest pogłoska, iż liczne dywizye od brzegów Oceanu ruszone będą ku Renowi i do Włoch, iezeli tego wymagają okoliczności groźne, lecz podziśdzień żaden ieszcze regiment ruszony nie jest.

Rząd ogłosił ogólną listę wszystkich osob którym pensye ze skarbu są naznaczone; liczba ich wynosi 56,265; summa na ten koniec wydatkowana 22 mill. fr. Między innemi znajduie się żołnierz podobno w Europie najstarszy, r. 1695 narodzony, który służył wojskowo pod Ludwikiem 14 ieszcze, i kampanii kilka z Mars: Villars odprawił. Tego szczupłą pensyą powiększył Napoleon 300 fr. Za rozkazem wojennego Ministra Berthier, doroczny d. narodzenia panującego uroczyscie święcili wszystkie obozy, i regimenta załogą w twierdzach stojące; wszędy z dział i ręczney broni strzelano; każdy żołnierz dostał podwójną porcyą mięsa i chleba, z flaszą wina. To samo uczynić kazał Minister Decrés dla maytków i żołnierzy flotnych we wszystkich portach.

Adm. Villeneuve w raportach urzędowych uwielbia odwagę Graviny; Officyerowie Francuzcy w prywatnych listach oddając iey sprawiedliwość, zdają się iednakże przyganiać Hiszpanom, gdy mówią iż bitwa z Calderem pod Finisterre mogła wziąć obrót inny, gdybysmy z naszej strony 20 okrętów Francuzkich stawili, bez pomieszania zprzymierzeńców. Przyczyna tej opinii wiadoma nie jest; to pewna, iż okręta Hiszpańskie są bardzo postrzelane w masztach i żaglach; sam Gravina odniósł w drzewie Argonauty kul 60, inne mniej lub więcej; o zabranych Raphael i Fermo wiemy co rzekli Anglicy. Espana i America zostały się w porcie Vigo.

Wiadomości od GG. Kapitanów Villaret i Ernouf pisane 14 lipca rząd ogłosił. Ciągłe powtarzają co już nieraz donosili, o stanie kwitnym osad naszych Martiniki i Guadalupy, o zapasach żywności, ammunicyi, oręża, artylleryi, o gotowości mieszkańców i żołnierza do obrony pospolitey, o handlu i wzroście rolnictwa krajowego. To naygodniejsza uwagi, że po tak wielu rewolucyach, odmianach, mordach, spustoszeniu, ludność

tych wysp pomnożyła się 30 t. Europeyzyków i Murzynów.

Posel stanów Ameryki ziednoczoney przybywszy do Tripolu, traktując krótko z Dejem, ugodę podpisał, zapłacił 65 t. piastrow, okup ienców narodu swojego poymanych przez rozboyników, gdy fregata na piaskach osiadła; i pośpieszył do Tunis w równym zamiarze; lecz tu Regencya nie skłania się do pokoju skwapliwie, propozycye odrzuciła. Czekaia Amerykańscy żeglarze 10 zbroynych okrętów przybycia z oyczyzny swojej do morza srodziem. te podobno ziednają uszanowanie barbarzyńców dla flagi RP. Skoro tylko Amerykanie oddalili się od Tripolu, natychmiast wyszło z portu kilka statków korsarskich na zdobycz, i w kilka d. przyprowadziły 3 okręta Neapolitańskie. Podobnego losu ażeby nie doznawali Genuńczykowie, dla uniknienia trudności wszelkich, flagę im Francuzką nieść kazano.

WŁOCHY.

Neapol 2 Sierpnia. Naylepiey zbudowane, naymocniejsze, domy naywięcey szkodowały. Jak tylko ziemia trząść się zaczęła, natychmiast X. d' Ascoli z Adjutantami swemi siadłszy na koń przebiegał wszystkie ulice stolicy z oczewistém życia własnego niebezpieczeństwem; całemu garnizonowi, którego liczymy 15 t. kazał stanąć pod bronią na przedniejszych rynkach, gdzie zbiegało się tłumem przerażone pospólstwo. Tej ostrożności X. przypisać trzeba, żeśmy żadnego rozruchu nie widzieli; nawet niespokoini i zuchwali w podobnych zdarzeniach Lazaronowie zachowali się w cichoci.

Mediolan 12 Sierpnia. Daiemy dokładną wiadomość, o przychodach i wydatkach kraiu naszego. Dano skarbowi ogółem na rok nast. sumę 100 mill. lirów. Z tych na wojsko narodowe Włoskie idzie 27 mill. na wojsko Francuzkie kray nasz zastępujące, 25 mill. na dwór panującego 6 mill. na gwardyą 2 mill. Na pensye duchowieństwu i wydatki kościelne 6 mill. na pensye osobom cywilnym 800 t. Na departament W. Sędziego 3 mill. 500 t. na zagraniczny 2 mill. Na wewnętrzny 14 mill. na skarbowy 3 mill. 600 t. wnieść trzeba do Monte Napoleone na opłatę procentów od długi publicznego 3 mill. 100 t. z tej summy należy się Francyi 600 t. Pozostałe od wydatku 4 mill. w skarbie zachowane być mają, na nieprzewidziane potrzeby.

Od 4 tyg. widziemy nadzwyczajne poruszenia w wojskach Francuzkich; wszyskim zgromadzić się kazano nad brzegami rzeki Chiese, gdzie pod Monte Chiaro są obozy wytknięte. Posiłków iednak żadnych nie odbierają z oyczyzny; liczba ich dość jest znaczna w naszym kraiu, Piemencie, Liguryi, Neapolu, Parmie, Toskanii.

Uczony i przemyślny Anglik Haiter, któremu wińniśmy wynalazek, albo przynajmniej wydoskonalenie sposobu rozwiania i wyczytania rękopismów starożytnych, które w rozwalinach Herculanium lat blisko 1700 zagrzebane, do prochu i zgnilizny, niż papieru i księgi mają większe podobierstwo, szczęśliwie dokonywa dzieło wielkie, trudne, pożyteczne, uczonym požądane. 11 wybranych młodzieńców tak wydoskonalil w swoim rzemiesle, iż doskonałością, i zręcznością przeszli wszystkich poprzedników. Haiter ma nadzieię wkrótce przywrócić światu zupełne dzieła Menandra, Enniusza, Polybiusza. Między innemi znalazł księgi całe nieznanego dotąd Greczyna Kolotos o Filozofii; znalazł ieszcze całe dzieła Epicura, którego dotąd znano niektóre ułomki. Podobnych rękopismów nietkniętych leży ieszcze w Muzeum Królewskim w Portici blisko tysiąc. Zaczynamy czynić wojenne przygotowania w kraiu naszym. Wice Król Eugeniusz opatrzyć pilnie rozkazał wszystkie twierdze Królestwa żywnością; w Turinie i Mantui wielkie piekarnie obozowe założono; pod Alexandrią wielki oboz wytknięto, do którego druga armia ma się zgromadzić, różna od oney, która zciąga pod Monte Chiaro.

Genua 12 Sierpnia. Zawczora słyszeliśmy długie i mocne z dział strzelanie od strony zachod. Podobno H. Buonaparte niedawno z portu naszego wypłynowszy, z nieprzyjacielem walczyć musiał. Ale ponieważ nie przysłał żadney wiadomości o swoich obrótach, zgadywamy że pośpieszył do Toulonu.

D O N I E S I E N I A

Dnia 2. Wrzesnia.

Kommissya za Naywyższym Ukazem dla rozpoznania długow i majątkow byłych Hetmana i Podskarbiego Ogińskich ustanowiona, rozpatrzywszy nadesłane z Rządu Gubernskiego Wileńskiego dzieło byłey Kommissyi Grodzieńskiej, oraz złożone przez Podskarbiego Ogińskiego sposobem komportacyi papiery, z których okazuje się: *imo:* z dzieła byłey Kommissyi Grodzieńskiej, że temuż Podskarbiemu Ogińskiemu wedle złożonych do poruczoney Grodzieńskiej Kommissyi Dokumentów przez jego Plenipotentę dowodów i kopii rachunku przy tym dziele znajdującego się z Akt Ziemskich Wileńskich wypisanego, i przez Plenipotentę Podskarbiego Dyzmasa Lachnickiego w Ru 1795. Junii 10. dnia podpisanego, zostają dłużni, jakoto: Jan Strachowicz 568. złt: Rodziewicz cz. zł. 212. Orłowski cz. zł. 186. *2do:* z złożonych przez Podskarbiego Ogińskiego sposobem komportacyi Dokumentów: Ratyński, że pozostały dwa blankiety, które należy uzyskać. Giżyński za assekuracją 1781. Ru Junii 24. złt: 214. Józef i Dominika Bańkowscy za Obligiem Blankietowym złt: 1,069 gr: 22. z terminem opłacenia w Ru 1782. 7bra 29. Szymon Szymkowski także za Blankietowanym Obligiem złt: 212. gr: 7½ z terminem oddania w Roku 1783. Junii 24. Ignacy Koryciński za assekuracją Ru 1788. Aug: 23. złt: 617. gr: 22. Meyner Bankier za assekuracją Ru 1791. Xbra 28. w której wyraża iż przyiósł od Miecznika Ogińskiego wlewek do poszukiwa-

nia summy złt: 162,000. na Dobrach Ussie XX Radziwiłłow opartej, obowiązując się okazać tę summę w takim stanie w jakim ją odbierze, niemniej że wziął Oblig Wielhorskiego Pisarza Polnego Litt: na summę 3,000. Prawo na majątność Dukorę, oraz skrypt tegoż Wielhorskiego na summę cz. zł. 400. które na Kontraktach Nowogródzkich wespół z expensami Miecznikowi Ogińskiemu oddać przyrzekl. Jurewicz za rewersem 1791. Roku 9. Junii ze kartę na cz. zł. 300. od Xcia Sapiehy Miecznikemu Ogińskiemu służącą razem i bilet przy tej karcie z rąk Cieplińskiego odebrał. Stanisław Ołędzki za rewersem w Ru 1792. 7br: 15. że winien opłacić Lustowi cz. zł: 30. na którym nadpisano, że kassa Miecznika opłaciła. Andrzej Kindler za skryptem złt: 400. z terminem oddania w Roku 1793. Junii 23. Boruchowi Katmanowiczowi arendarzowi propinacyi Rakowskiej wydany. Ambroży Małęczyński za rewersem w Roku 1797. Mar: 15. wydany, na wzięte od Matkiewiczza Obligi, jakoto: Hirszy Chaimowicza Lubelezyka na złt: 2,000. z terminem oddania w Roku 1797. Aug: 1. Meiera Dawidowicza na złt: 750. z terminem oddania w Ru 1796. Aug: 1. tegoż Dawidowicza na złt: 750. z terminem oddania w Ru 1797. Aug: 1. Chaima Lewkowicza na złt: 600. z terminem oddania w Ru 1796. Aug: 1. i tegoż Lewkowicza na złt: 600. z terminem oddania w Roku 1797. Aug: 1. postanowiła celem akkuratszejszego massy funduszu Podskar: Graf-

fa Michała Ogińskiego na satysfakcyą jego kredytorow uległego, a razem i skarbowo interes dotykającego, dla zasiągnięcia podług powyższego opisania potrzebney explikacyi żądać stannosć w tuteyszey Kommissyi na dzień 15. 7bra terazniejszego Roku wyżej pomienionych osob, lecz niemając wiadomości o mieyscu ich przebywania, przedsięwzięła zawiadomić onych o takowym swoim postanowieniu trzykrotnie przez Gazety Litewskie, z tym aby nie odmiennie na dzień 15. 7bra terazniejszego Roku do ninieyszey Kommissyi z objaśnieniami swoimi stawali.

Pollicya M. G. Wilna ogłasza, iż przeszłego Mscia Julii znalezione są dwie pieczątki z kluczykiem od zegarka i przedstawione w oną, gdzie właściciele onych dla odebrania mają się iawić z należytemi dowodami, w ciągu 6. Miesiący od daty niżej wyrażoney, ieżeli by zaś po upłynieniu takiego terminu nikt się nieiawił pieczątki owe po sprzedaniu mają być obrócone na zysk Szpitala. Datt w Policyi M. G. W. Aug: 16. dnia 1805. Ru

Ru 1805. Aug: 19. Sąd Taxatorsko Exdywizorski przeznaczony Dekretami iednym Tbil: Ru 1791. drugim 1801. Sądu Glt: Litt: w Mieście Wilnie w Kamienicy pod Nrem 106. po zeszyłych Dominiku i Antoninie Grekowskich spadley i pod konkurs kredytorow oddaney w wszelkim dalszym majątkiem, juryzdykcyą swą ufundowawszy i Dekretem swym ziazdowym, w dniu tymże dla komportacyi między stroną sądownictwo swe do dnia 4. 9bra Ru ninieyszego odroczył w przeciągu jakim iżby na dniu zadeterminowanym wszyscy tak kredytorowie i pretensorowie przed tym Sądem stawali i realnosć swych pretensyw dowodami wspierali przez Gazetę obwieszczą.

Wileńskiej Gubernii Ober-Forsztmeister uwiadamia Obywatelow w tey Gubernii będących, iż, kto by życzył sobie i

miał potrzebę zakupienia lasu w różnym gatunku ma się zgłosić listownie lub przyjechać do miasta Guberni; Wilna, czas przędąży w którym wyrąbać i zwieść mają, naznacza się od daty ninieyszey do 1. Apr: w Rok przyszły, po którym terminie wycinać i zwozić zabrania się pod jakimby to było pretextem, inaczey konfiskowany takowy las będzie wedle praw lesney expedycyi.

Podajesię do wiadomości iż stosownie do zaszytej rezolucyi Rządowej w Miasteczku Wilkii w Powiecie Rosińskim sytuowanym w Roku tym 1805. Dnia dziesiątego Septembra pozostałe po w Bogu zaszytej JW Zofii z Szczytow Zabełowej Łowczyney Litewskiej przez Publiczną Licytacyą będą sprzedawane różne sprzęty ruchome stado i konie.

Nabywszy dobra Mokran, borki alias Lepary w Powiecie Kobryńskim położone WJP. Stanisław z Rayska Rayski Szambelan był Dworu Pol. od WJP. z Hanusa Leparskiego byłego Sędziego Ziem. Pttu Kobryńskiego w połowie Dziedzica po smierci oycy swego WJP. Jerzego Leparskiego ex Podkomorzego Upitskiego, a wdrugiej połowie do sprzedania tychże Dobra umocowany Plenipotent od rodzonego Brata WJP. Franciszka Leparskiego ex Sędziego Grodz. Kobryń. Uwiadamia wszystkich Wierzycielów, tak W Jerzego jakoteż i jego Successorow WW. Jana i Franciszka Leparskich, aby raczyli z dowodami istotnymi sami osobiscie, lub przez swych Plenipotentow po Satysfakcyą stawać w Mokranach lub przed Aktami Ziemskimi Pttu Kobryń. do Roku, licząc od dnia nabycia tych Dobra 24 Junii V. S. Roku 1805; po upłynieniu tego terminu że terazniejszy Dziedzic nie będzie obowiązany zaspakalać, ma honor ostrzedz.